SJO

Jäsenlehti 2018

Suomen jousisoitinopettajat ry

ESTA Kazan 2017 • Vuorovaikutuspäivät 2018 • Sinulle on viesti... säveltäjältä • Sellouutisia 2018 • Ajatuksia musiikin artikulaatiosta 1700-luvun jälkipuoliskolla

ISSN 0782-6133

SUOMEN JOUSISOITINOPETTAJAT ry.

SUOMEN JOUSISOITINOPETTAJAT RY

VUOSIKOKOUS

ESITYSLISTA

Aika: 7.4.2018 klo 16.00
Paikka: Wegelius-sali, Töölönkatu 28, 00251 Helsinki

1. Kokouksen avaus

2. Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin valinta

3. Kahden pöytäkirjantarkastajan valinta

4. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

5. Työjärjestyksen hyväksyminen

6. Vuosikertomus, tilinpäätös ja toiminnantarkastajan lausunto

7. Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle ja muille tilivelvollisille

8. Jäsenmaksun suuruus kuluvalle vuodelle

9. Toimintasuunnitelma kuluvalle vuodelle

10. Talousarvio kuluvalle vuodelle

11. Hallituksen puheenjohtajan valinta kaudelle 2018–19

12. Hallituksen jäsenten valinta
- *Kaudeksi 2017–18 hallitukseen valittiin Lucia Nakova-Haikarainen, Tarja Koskinen ja Pirkko Simojoki*
- *Erovuorossa ovat Jaana Holopainen, Hannu Kiiski ja Päivi Pousar*

13. Toiminnantarkastajan ja varatoiminnantarkastajan valinta

14. Kunniajäsenen valinta

15. Kokouksen päättäminen

Suomen jousisoitinopettajat ry / European String Teachers' Association
www.estafinland.fi

Jäsenlehti SJO 2018

SISÄLLYS

■ Vuosikokous 7.4.2018: esityslista 2

■ #suomenjousisoitinopettajat . . 3
Heidi M. Mantere

■ **Info:** yhdistys & jäsenehti 4

■ ESTA Kazan 2017 5
Heidi M. Mantere

■ SJO:n Vuorovaikutuspäivät 2018 7.–8.4.2018 Helsingissä 8
Päivi Arjas

■ Toivo Kuula – soitinnuksia jousiorkesterille SJO:n Vuorovaikutuspäivillä 8
Sirkka Kuula

■ Chaconne vuosisatojen välein . . 10
Antti Tikkanen

■ Sinulle on viesti... säveltäjältä 11
Grazyna Gebert

■ SJO:n Vuorovaikutuspäivät 7.–8.4.2018: OHJELMA 12

■ Virtuaaliorkesteri oppilaan kotona 14
Pirkko Juntunen

■ In memoriam: Maria Vermes . . 17
Sirkka Kuula

■ Vuoden 2018 sellouutisia 18
Päivi Pousar

■ Ajatuksia musiikin artikulaatiosta 1700-luvun jälkipuolella 20
Markus Sarantola

■ Kithárasankari pois moodista . . 23
Lauri Toivio

Kansikuvasta

Pikku Prinssi ja puheenjohtaja Heidi Mantere toukokuussa 2017 Kazanissa. Katso kuva sivulla 7. •

#suomenjousisoitinopettajat #estafinland estafinland.fi

Kädessäsi on Suomen jousisoitinopettajat ry:n SJO-lehti, joka ilmestyy sähköisessä muodossa uusilla kotisivuillamme estafinland.fi sekä 200 kpl paperiversiona. Tämä lehti tavoittaa vuosittain järjestettävillä SJO-vuorovaikutuspäivillä kävijät sekä postitettuna maamme musiikkioppilaitokset ja SJO:n kunniajäsenet.

Seuraavat SJO-vuorovaikutuspäivät järjestetään yhteistyössä Taideakatemian jousisoitinosaston kanssa Helsingissä Sibelius-Akatemian T-talon Wegelius-salissa 7.–8.4.2018. Ohjelma, vuosikokouksen esityslista sekä muu informaatio löytyvät tästä lehdestä. Uutta on, että olemme kutsuneet mukaan Sibelius-Akatemian, Metropolian ja Tampereen ammattikorkeakoulujen pedagogiikkaoppilaat vuorovaikutuspäivillemme. Tervetuloa mukaan opiskelijat ja konkarit!

SJO:n hallituksen vuosittaiset haasteet kiteytyvät kolmeen asiaan: SJO-lehden toimittamiseen, vuorovaikutuspäivien järjestämiseen sekä yhteydenpitoon niin omaan jäsenistöön kuin kansainväliseen European String Teachers Association (ESTA) -jousisoitinyhteisöön. Seuraavat ESTA-kongressipäivät järjestetään Maltalla 10.–14.4.2018. Tutustu: estastrings.org

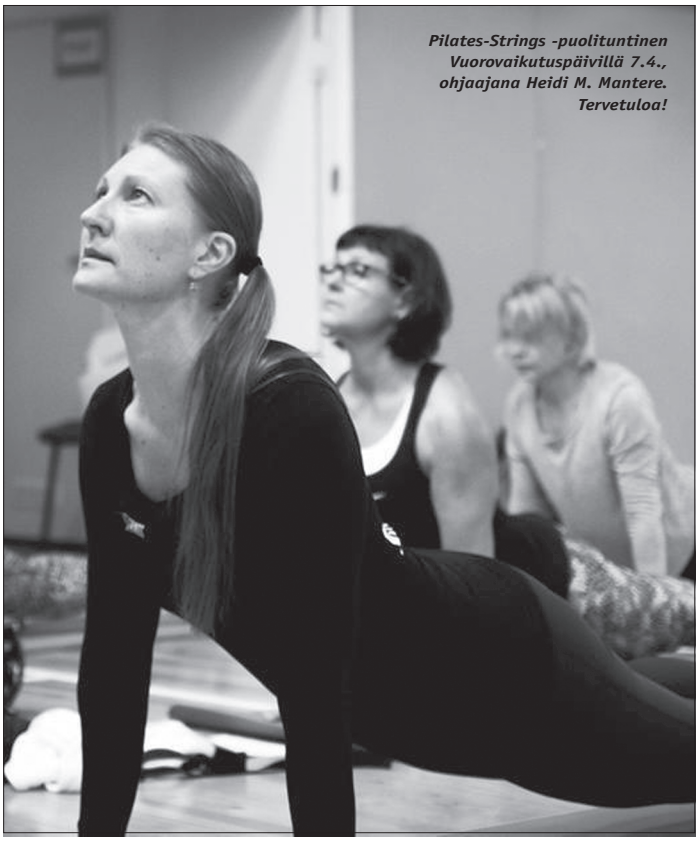

Pilates-Strings -puolituntinen Vuorovaikutuspäivillä 7.4., ohjaajana Heidi M. Mantere. Tervetuloa!

Näen tärkeänä toiminnan aktiivisuuden kotimaassa, mutta yhtä lailla yhteistyön aktiivisuuden kehittämisen edelleen rajojemme ulkopuolelle. Haastan kaikki SJO:n jäsenet mukaan yhdessä SJO:n hallituksen kanssa kehittämään yhdistystämme, tiivistämään kansainvälisiä yhteyksiä ESTA toimintaan ja sen jäsenistöön ja meitä konkareita saamaan mukaan uusia jäseniä toimintaamme!

Olemme siis uudistaneet kotisivumme ja samalla logomme. Uusien estafinland.fi -kotisivujemme kautta voi ilmoittautua mukaan yhdistyksemme jäseneksi. Varsinaisena jäsenenä pääset verkkosivujemme kautta lukemaan vain jäsenille tarkoitettua materiaalia. Konserttien, tapahtumien sekä oman yritystoiminnan mainostaminen on enemmän kuin toivottua uusien verkkosivujemme kautta.

Löydät mediakortin verkkosivuiltamme. Toimimme aktiivisesti sosiaalisessa mediassa: facebookissa SJO/ESTA ja twitterissä ESTA FINLAND. Kiitos kaikille, jotka olette tuottaneet tähän lehteen sisältöä, kiitos lehden ulkoasusta Lauri Toivio-lle ja lehden painatuksesta Keuruun Laatupaino Oy:lle. Kiitos SJO:n hallituksen jäsenet, yhteistyökumppanit ja mainostajat. Keskustellaan, jaetaan tietoa ja kokemuksia, vuorovaikutetaan!

Lukuiloa! •

Helsingissä 20.1.2018,

Heidi M. Mantere
Puheenjohtaja, Suomen jousisoitinopettajat ry / ESTA

SUOMEN JOUSISOITINOPETTAJAT ry.

Info

Suomen jousisoitinopettajat ry / European String Teachers' Association
www.estafinland.fi
SJO c/o Sirpa Sarnasto, Teinitie 15 D 32,
00640 Helsinki, p. 040 5657 900

Hallitus *(muutokset mahdollisia 7.4.2018)*
• Puheenjohtaja **Heidi M. Mantere**
estafinland@gmail.com
• Varapuheenjohtaja **Päivi Pousar**
paivi.pousar@gmail.com
• Talousvastaava ja sihteeri **Sirpa Sarnasto**
sirpa.sarnasto@luukku.com
• **Jaana Holopainen** jaana.holopainen@ppa.inet.fi
• **Hannu Kiiski** hannu.kiiski@uniarts.fi
• **Tarja Koskinen** tarja.koskinen@emo.fi
• **Lucia Nakova-Haikarainen**
memberestafinland@gmail.com
• **Pirkko Simojoki** pirkko.simojoki@gmail.com

Facebook: SJO/ESTA • Twitter: ESTAFINLAND
#suomenjousisoitinopettajat • #estafinland

Kunniajäsenet
Tuomas Haapanen
Anja ignatius (1911–95)
Tapio Myöhänen
Arto Noras
Leena Siukonen-Penttilä (1924–94)
Géza Szilvay
Seppo Tukiainen

Liittyminen yhdistykseen www.estafinland.fi
Jäsenmaksut 30 e, opiskelijat ja eläkeläiset 15 e
Yhdistyksen pankkiyhteys
NORDEA FI83 1023 3000 2404 52

Jäsenlehti SJO/ ESTA

Päätoimittaja **Heidi M. Mantere,**
estafinland@gmail.com
Ulkoasu & taitto **Lauri Toivio**
Painopaikka **Keuruun Laatupaino Oy**

Ilmoitushinnat
1/1 s. 260 e, 1/2 s. 160 e, 1/4 s. 90 e,
rivi-ilmoitus 50 e
Verkkosivujen ilmoitushinnat
1kk 30 e ja 12 kk 180 e

ESTA KAZAN 2017: 45th International Conference of ESTA 26.5.–30.5.2017

ESTA:n hallitus 2018: vasemmalta varapuheenjohtaja Mark Lambrecht, hallituksen jäsen John Shayler, puheenjohtaja Bruno Giuranna, talouspäällikkö Clarien Zetsma ja jäsen Kristian Kolman.

WHERE EAST MEETS WEST

Tämänkertaisen ESTA-konferenssin sijainti oli enemmän kuin mielenkiintoinen. Konferenssin otsikkovalinta Where East meets West oli täydellinen: Kazan, Tatarstanin helmi Volgan rannalla on Finnairin suoralla lennolla reilun parin tunnin päässä, lähellä, mutta omalla tavallaan kaukana. ESTA-osallistujien edustamat kotimaat ja niiden kulttuurit kohtasivat sopuisasti idästä länteen, vuoroin vaikuttaen, vuoroin vaikuttuen.

Kazanin kulttuuriministeriön ymmärrys ja tuki mahdollisti **Ramil Ildarovich Sadievin** ja hänen ESTA Kazan 2017 -tiiminsä suunnittelutyön, toteutuksen ja toiminnan kongressin järjestämiseksi Tatarstanissa. ESTA:n historiassa tämä oli ensimmäinen kerta, kun kongressivieraat tapasivat toisiaan Venäjällä. Sadiev kiitti useaan kertaan ESTA:n hallitusta siitä, että hänelle annettiin mahdollisuus järjestää kongressi juuri Kazaniin.

Ensimmäinen kansainvälinen nuorten solistien Rudolf Gummert -kilpailu soi kongressiviikon aikana 26.–28.5. pääpaikkanaan Kazan College of Music after I. V. Aukhadeev. Valitettavasti kongressiaikatauluni ei antanut mahdollisuutta tutustua kilpailuun.

Oma osallistumiseni alkoi lämminhenkisellä *Meeting of the presidents of ESTA* -kokouksella. Esityslistan pohjalta tärkeimmiksi keskustelunaiheiksi nousivat nuorien jäsenten mukaan saaminen ja keinot harmaantuvien ja harvenevien ESTA:n jäsenrivien nuorennusleikkaukseen. Pidempää pohdintaa aiheuttivat myös pedagogisen punaisen langan ylläpito kongresseissa. Myös sponsorointi ja sponsoriyhteistyön ylläpito mm. kongressien yhteydessä nostettiin voimakkaasti esiin.

Kokouksen aikana huomasin, että suomalaisia on useammassa ESTA:n hallituksen puheenjohtajatehtävässä mm. Ruotsissa (**Päivikki Wirkkala-Malmqvist**), Norjassa (**Liisa Tuomaala**), Tanskassa (**Sakari Tepponen**); ESTA Italia -aktiivi on **Satu Risito-Jalas**, joka kuuluu sekä Suomen jousisoitinopettajat ry:n että ESTA Sveitsi -jäsenistöön.

Kokouksessa kongressisisältöön haluttiin esitelmien sijaan myös enemmän musiikkia. Musiikki

soikin Kazanissa huikean massiivisella voimalla niin opiskelijoiden, esitelmien pitäjien kuin mestarikurssien ja konserttienkin saralla. Saimme kongressipäivien päätteeksi joka ilta nauttia toinen toistaan huikeammista konserttikokonaisuuksista pääpaikkana Saydeshev State Great Concert Hall – alkaen *VIII kansainvälinen Sergei Rachmaninov White Lilac* -festivaalikonsertista tai Kibardin-kvartetin *Near the Samovar—Tango Stories from Russia* -esityksestä sunnuntai-illan viimeiseen Paganini-ilotulitukseen.

Kazanin kamariorkesteri La Primaveran *A violinist stood as a priest of the gods* -konsertin huikea moskovalaissolisti, viuluvirtuoosi **Graf Murzha** häikäisi muusikkoudellaan, virtuoosisuudellaan ja upeilla sävyillään. Murzhan viulunsoiton helppous, kapellimestari- ja orkesteriyhteistyö ja musiikin virtaan antautuminen oli kaikin aistein havaittavissa ja nautittavissa. Kamariorkesterin kapellimestarina toimi **Rustem Abyazov**, viuluvirtuoosin lapsuudenystävä.

Virallinen avajaistilaisuus lauantaina 27.5. Ekiyat-nukketeatterissa vei kongressivieraat barokin maailmaan Nobilis-ensemblen myötä. Aikataulut kävivät haastaviksi tutustua tarpeeksi kattavasti kongressiohjelmatarjontaan, mm. kahden pitkän kokouksen takia, joihin minun oli osallistuttava.

Italialaisen **Mauro Tortorellin** duokonsertti *Gran duo Italiano* pianisti **Angela Meluson** kanssa jo perjantaina 26.5. sekä mestarikurssi seuraavan päivänä saivat laajalti positiivista palautetta kongressivieraiden käytäväkeskusteluissa. Viulunsoiton mestarikurssi venäläisen **Irina Vasilevna Bochkovan** johdolla palautti kongressilaiset mestari-kisälli -perinteen maailmaan.

Slovenialainen sellisti **Damir Hamidullin** sai iltapäiväkonsertistaan paljon kiitosta. Kongressin aikana oli mahdollisuus seurata opetusta ja kuulla opiskelijoiden esityksiä – niin solistiosuuksin kuin kamarimusiikkiesityksin.

ESTA Malta -puheenjohtaja Antoine Frendo.

Verkkosivuilla **esta2017.ru** on luettavissa koko ESTA Kazan 2017 -ohjelma.

Vuosikokous – Meeting of deligates of national branches of ESTA – maanantaina 29.5. uudisti ESTA:n hallituksen (*Central Board)* rivejä. Kokoonpano 2017: puheenjohtaja (President) **Bruno Giuranna**, (varapuheenjohtaja (Vice President) **Mark Lambrecht**, talouspäällikkö (Treasurer) **Clarien Zetsma**, jäsenet **John Shayler** ja **Kristian Kolman**.

Vuosikokous eteni esityslistan pohjalta edellisvuosien malliin. Esiin nousi kuitenkin ajatus siitä, että kaikki ESTA-kongresseihin osallistuvat saisivat kutsukortit kaikkiin konsertteihin ja iltatilaisuuksiin. Uudet ESTA:n jäsenet ovat Bosnia-Herzegovina ja Montenegro. Kaikilta jäseniltä toivottiin aktiivisuutta kehittää omia verkkosivujaan sekä näkyvyyttään yhteisellä **estastrings.org** -sivustolla.

Seuraava ESTA kongressi järjestetään 10.–14.4.2018 Maltalla. •

Heidi M. Mantere
Hallituksen puheenjohtaja

Pikku Prinssi seuranaan ESTA Suomi -puheenjohtaja Heidi Mantere Nukketeatteri Ekiyat'n edessä Kazanissa (kuva: Päivikki Wirkkala-Malmqvist).

Tulevat & sovitut ESTA-kongressipaikat

10.–14.4.2018 Malta
26.4.–1.5.2019 Cremona, Italia
2020 Porto, Portugali
2021 Helsinki
2022 Graz, Itävalta (ESTA 50 v.)
2023 Oxford, Iso-Britannia (ESTA UK 50 v.)
2024 Belgia
2025 Hollanti

Vuoro vaikutus päivät 2018

Tervetuloa SJO:n vuorovaikutuspäiville Sibelius-Akatemiaan. Toimintaa meillä on kolmessa toimipisteessä, Musiikkitalossa, Nervanderinkadun tiloissa sekä Töölönkatu 28:ssa, jossa sijaitsee nyt tapahtumapaikkana toimiva Wegelius-sali (4. kerros).

Jousten aineryhmässä opiskelee noin 150 pääaineista kandi- ja maisteriopiskelijaa pääaineenaan viulu, alttoviulu, sello tai kontrabasso.

Opetus on hyvin kansainvälistä. Meillä on sekä varsinaisia että vaihto-opiskelijoita eri puolilta maailmaa ja englanti on jokapäiväisessä käytössä oleva opiskelu- ja työkieli. Lisäksi nuorisokoulutuksessa on hieman alle 30 opiskelijaa. Professoreita aineryhmässä on neljä, lehtoreita 14 ja tuntiopettajia noin kolmisenkymmentä.

Lisätietoja opetuksesta löytyy Taideyliopiston verkkosivuilta http://www.uniarts.fi/siba/jouset

•

Päivi Arjas
aineryhmän johtaja

Sibelius-Akatemian Töölönkadun toimipiste.

Toivo Kuula – soitinnuksia jousiorkesterille SJO/ESTA:n Vuorovaikutuspäivillä

Sirkka Kuula esittelee Toivo Kuula -soitinnuksiaan jousi- ja oppilasorkestereille. Ottakaa kaikki soittimet mukaan, niin tutustumme yhdessä erilaisiin ja eritasoisiin Toivo Kuulan teoksiin! Teoksissa on kaiken tasoisia stemmoja ja myös eritasoisten oppilaiden orkestereiden yhdistämistä. Sjo/Estan päivillä pääset tutustumaan teoksiin sisältäpäin!

Toivo Kuula eli lyhyen ja intensiivisen elämän 1800-1900-lukujen vaihteessa. Hän tuli tunnetuksi suomalaisen luonnon ja suomalaisuuden intohimoisena kuvaajana. Hänen tunnetuimmat teoksensa ovat kuoro- ja yksinlauluja, vaikka hän sävelsi paljon myös orkesteriteoksia ja soitinmusiikkia. Lisäksi Kuula tuli tunnetuksi suomalaisen kansanmusiikin keräämisestä ja muistiin merkitsemisestä sekä näiden mestarillisista sovituksista.

Musiikkiopistojen orkestereita johtaessani olen kaivaten havainnut, että Kuulalla ei ole lainkaan jousiorkesterille sävellettyä musiikkia. Ylipäätään oppilasorkestereille soveltuvaa suomalaista musiikkia on todella vähän - ja sekin varsin vaativaa. Aloin kokeilla Kuulan musiikin soitintamista omille orkestereilleni ja huomasin, että ne soivat jousisoittimille hyvin luonteenomaisesti. Myös oppilaani pitivät näiden teosten soittamisesta, joten rohkaistuin lisää.

Aloitin viulu-pianoteosten soitintamisesta. Johtoajatuksenani oli, että en muuta, lisää tai poista ääniä, soitinnan vain sellaista Kuulan musiikkia, joka sellaisenaan sopii soitinnettavaksi. Löysinkin monia viuluteoksia, joiden piano-osuus sopii myös jousisoittimille. Laajensin sopivien teosten etsintää ja havaitsin monien kuorolaulujen sopivan erinomaisesti tähän tarkoitukseen. Sitten tutkin Kuulan urkumusiikkia ja havaitsin, että urkujen legato- ja sointimaailma on hyvinkin jousisoitinten kaltainen. Pianomusiikki oli haastavampaa, mutta lopulta löysin kaksi tarkoitukseen sopivaa teosta. Viimeisenä soitinsin yhden Kuulan alttoviuluteoksen.

Näiden teosten soittaminen on riemullista monestakin syystä. Ensinnä monissa teoksissa on myös todella helppoja stemmoja, joten ihan pienilläkin taidoilla pääsee mukaan orkesteriin. Toiseksi, koska kyseessä ei ole oppilaille sävelletty musiikki, sen musiikillinen arvo säilyy myös pitkällä olevien oppilaiden mielissä, joten eritasoisten orkestereiden yhdistäminen on mielekästä ja kaikille nautinnollista. Kolmanneksi, koska useat soitinnukset on tehty viulu-, alttoviulu- tai selloteoksista, oppilaat pääsevät kokeilemaan orkesterin solistina soittamista pienin taidoin, vaikkakin kaikki nämä stemmat voidaan toki soittaa myös ryhminä.

Pyrin tekemään oppilaiden soittamisen mahdollisimman kiinnostavaksi, joten vaihdoin teemoja mahdollisuuksien mukaan kaikille stemmoille. Jousitin materiaalin, mutta sormitin vain sellaisissa tapauksissa, joissa halusin kyseisen aiheen soitettavaksi jollain tietyllä kielellä.

Soitinnustyöni edistyessä havaitsin, että monet teokset sopivat myös ammattiorkestereoiden esitettäviksi. Kuulan musiikki on niin moniulotteista, että pienimuotoinen musiikkikin on puhuttelevaa. Toivonkin, että soitinnukset löytävät tiensä myös laajasti jousiorkestereiden ohjelmistoon!

Toivo Kuulan ominainen sointi- ja harmoniamaailma tulee mielestäni parhaiten esiin hänen kuorolauluissaan. Suurena motivaation ylläpitäjänä minulle oli ajatus, että soitintamalla kuorolauluja jousiorkestereille, voin esitellä tätä maailmaa myös oppilailleni. Kokemukseni mukaan lapset ja nuoret ovat vastaanottaneet nämä soitinnukset hyvillään.

Toivo Kuula -soitinnusvihkoja on julkaistu kolme, joista kahdessa ensimmäisessä sisältönä ovat jousiorkestereille soitinnetut teokset. Kolmas koostuu soitinnuksista kahdelle tai kolmelle viululle taiviuluryhmälle. Ne olen lähes kaikki soitintanut Kuulan lapsi- tai naiskuorolauluista. Yksi teos on Kuulan oma sävellys kolmelle viululle.

Kiitän lämpimästi Fennica Gehrmania näiden soitinnusten julkaisuista! Itselleni työ on kutsumustyötä isosetäni musiikin eteen, mutta näiden julkaisu on suuri mahdollisuus nuottien saatavuudelle! •

Kirkkonummella
20.1.2018,
Sirkka Kuula

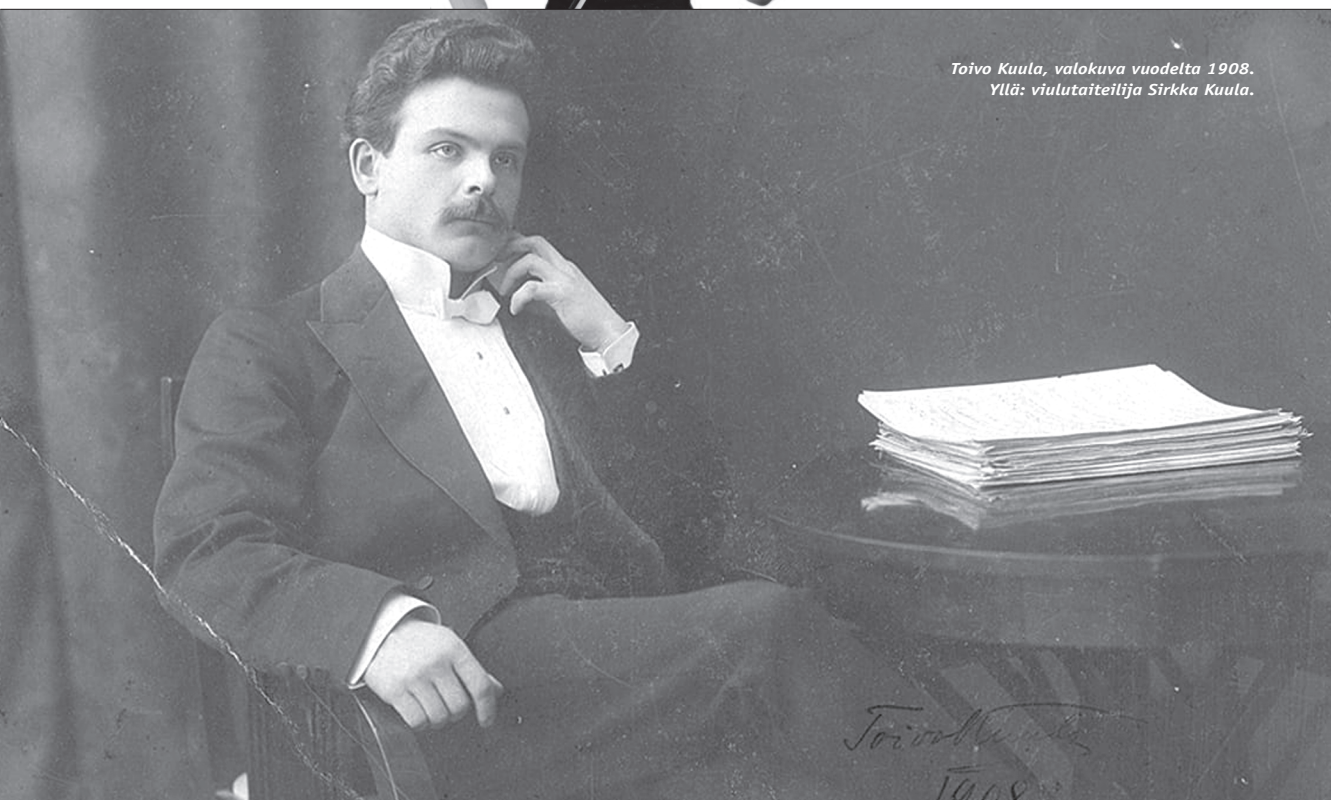

Toivo Kuula, valokuva vuodelta 1908.
Yllä: viulutaiteilija Sirkka Kuula.

Chaconne vuosisatojen välein

Bachin Chaconne on eräiden tutkimusten mukaan monumentti Bachin edesmenneen vaimon Maria Barbara Bachin muistolle ja sisältää huomattavan määrän sisäänkirjoitettua numerologiaa ja lainauksia Bachin omista kuolemaaiheisista koraaleista ja kantaateista, puhumattakaan rakenteellisesta taituruudesta joka kuin salaa saa kuulijansa puolelleen.

Yllä: Kalevi Aho (s. 1949); keskellä: Antti Tikkanen (kuva:Jaakko Paarvala); alinna: Johann Sebastian Bach (1685–1750).

Kaiken tämän lisäksi teos on osa vanhaa toistuvaan sointukulkuun pohjautuvaa sävellysperinnettä jonka mestari ennen Bachia oli esim. **Biber**. Bachin *Chaconne* jäi kuitenkin viulukirjallisuuden kaanonissa eräänlaisena huipputuotteena elämään ja innoittamaan hänen jälkeensä tulleita säveltäjiä ja tietenkin esittäjiä.

Bartók esimerkiksi omassa soolosonaatissaan tuo oman suurenmoisen panoksensa tähän traditioon ja jättikin monet aikalaisensa nuolemaan näppejään omalla tuotannollaan.

Kalevi Aho ei tunnetusti haasteita pelkää. Useita suurteoksia kirjoittanut säveltäjä on antanut suuren lahjan suomalaiselle viulukirjallisuudelle jo vuonna 1973, kantamalla oman kortensa kekoon Bachin kanssa Vuorovaikutuspäivillä 7.4.2018 kuultavalla sonaatillaan. Chaconnen luonteelle kuuluva toisteisuus pitää kuulijan otteessaan haastavien harmonioiden yläpuolelta, ja teos istuu viululle samanlaisella luontevuudella kuin edeltäjiensä esimerkit ovat jo meille näyttäneet. •

Antti Tikkanen

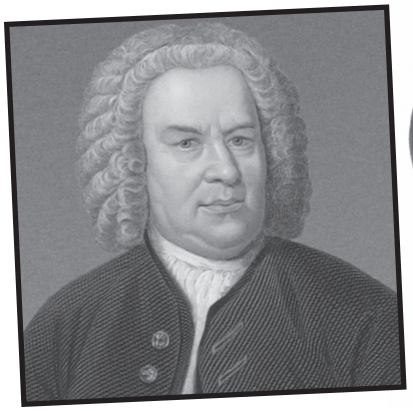

Sinulle on viesti... säveltäjältä.

Grazyna Gebert ja Teppo Lampinen.

Rakas Ella,

Terveisiä Barokista. Sävelsin Sinulle Rondon pianolle, G-duurissa. Sinun täytyy siis ottaa huomioon, että kaikki f:t on korotettu fis-säveliksi. Tämä Rondo on nopea ja iloinen. Sen vuoksi kirjoitin alkuun esitysohjeeksi Allegro giocoso. 3/4 sävellyksen alussa tarkoittaa, että kussakin tahdissa on aina kolme neljäsosanuottia. Lasketaan siis kolmeen. Ole kiltti ja ota huomioon kaikki sanalliset ohjeeni.

Sinun, Giovanni Baptista

Hyvä Ystävä,

Rakkaita terveisiä Wienistä, Uudesta Wienin koulusta! Perustimme sen Arnold Schönbergin ja Alban Bergin kanssa ja sävellämme musiikkia, josta pieni näyte on nyt käsissäsi. Mitä tykkäät tyylistä?

Sävellykseni on tarkoitettu orkesterille. Sen nimi, Passacaglia, viittaa vanhaan espanjalaisen tanssiin. Käytän saksalaisia ja italialaisia termejä. Toivottavasti jaksat tarkistaa kaiken musiikkisanakirjasta, muuten et tiedä mitä tarkoitan.

Terveisin, Anton Webern

Avaan nuotin. Silmieni edessä on sivuja täynnä merkkejä. Nuottiviivasto, mustat ja valkoiset pallukat sijoitettuna viivastolle; varret, palkit, pisteet, pitkät ja lyhyet viivat, kaaret, kirjaimet, sanat, kaikenlaiset merkit... mitä tämä kaikki tarkoittaa? Kuinka paljon ja minkälaista informaatiota tämä merkkiviidakko sisältää? Miten tästä voi syntyä soiva teos?

Länsimaisen musiikin aikakausien ja tyylien yhteinen nimittäjä on graafinen notaatio. Tämäkin nuotinnus on viesti säveltäjältä, joka haluaa välittää meille musiikillisen viestinsä näiden merkkien avulla. Viestin avaamiseen ja ymmärtämiseen tarvitsemme valtavasti tietoa ja osaamista ja ennen kaikkea uteliaisuutta.

Kas tässä muutamia perusasioita:

- Säveltäjän nimi, aikakusi ja tyyli
- Sävellyksen nimi ja tausta
- Soitinkoonpano • Tempomerkintä
- Esitysohjeet • Sävellaji ja nuottien nimet
- Tahtiosoitus ja aika-arvot
- Artikulaatio ja kaaritukset
- Dynamiikka

Eugène Ysaÿe teoksensa Kuusi Sonaattia sooloviululle op. 27 alkupuheessa: *"Kieltämättä, soiton tekninen toteutus on hyvinkin henkilökohtainen. Voimme kuitenkin varmuudella sanoa, että taiteilija, joka ottaa huomioon tekijän sormitukset, jousitukset, nyanssit ja merkinnät pääsee tavoitteeseensa nopeimmin"*

Sellisti Gregor Piatigorski kirjoitti: *"Nuotinnuksen ymmärtäminen on yhtä tärkeää kuin kartanlukutaito silloin, kun haluamme liikkua kaupungista toiseen, manterelta toiselle ja vieläpä ajassa."*

– Ja niin syntyi *Parlando*, musiikkisanakirja, jonka sanasto koostuu notaatioon ja musiikinteoriaan liittyvistä termeistä ja sanallisten esitysohjeiden suomennoksista. Lisäksi kirjassa kuvataan soittimia, tansseja ja musiikin tyylikausia. Aivan uutta on, että kirjassa selvitetään myös sävellysten otsikoita ja niihin liittyvää runoutta ja tarustoa. Teos on tarkoitettu sekä musiikin kuuntelijoille että soittajille harrastajista ammattilaisiin. Kirjassa on liitteenä Antonio Vivaldin, Francesco Petrarcan, Aloysius Bertrandin runojen ja Claude Debussyn esitysohjeiden suomennoksia. Viestit säveltäjiltä avautuvat nyt paljon helpommin. •

Grazyna Gebert

SJO
Vuorovaikutuspäivät 7.–8.4.2018

SIBELIUS-AKATEMIA / T-talo, Wegelius-sali
Töölönkatu 28, 00251 Helsinki

Lauantai 7.4., Wegelius-sali

9.–9.30 Ilmoittautuminen & kahvi ja pulla

9.30–9.45 Tervetulosanat
Päivi Arjas, jousten ainejohtaja, Sibelius-Akatemia &
Heidi M. Mantere, Suomen jousisoitinopettajat ry:n hallituksen puheenjohtaja

9.45–11.15 Toivo Kuula -workshop jousiorkesterille – OMA SOITIN MUKAAN!
On kulunut 100 vuotta säveltäjä Toivo Kuulan kuolemasta. Viulisti ja viulupedagogi Sirkka Kuulan soitinnuksia jousiorkesterille on Toivo Kuulan teoksista eri instrumenteille ja kokoonpanoille (Fennica Gehrman). Ne on valittu jousille sopivista teoksista ja soitinnettu musiikkiopistojen eri tasoisten jousiorkestereiden ohjelmistoihin sopiviksi.

11.15–12.00 Jousi- ja soitinesittely
Mikko Niinikoski, Toonikan jousisoitinliike;
Mayim Alpert, jouhitukset; Lauri Kallinen, viulunrakentaja

12.00–13.30 LOUNAS (omakustanteinen, lounaskartta)

13.30–14.30 Chaconne vuosisatojen välein – J. S. Bach: *Chaconne* & K. Aho: *Soolosonaatti*
Antti Tikkanen, viulu

14.30–16.00 Sellon mestarikurssi: Ola Karlson (3 oppilasta)

16.00–16.30 SJO-Vuosikokous (mestarikurssilla kahvipaussi)

16.30–18.00 Ajatuksia musiikin artikulaatiosta 1700-luvun jälkipuolella
Markus Sarantola, alttoviulun äänenjohtaja (yhteistyössä SJO ja SAVS)

19.00–21.00 Illanvietto (omakustanne) 2. krs, Botta; SJO tarjoaa alkumaljan

• • •

Sunnuntai 8.4., Wegelius-sali

9.30–10.00 Kahvi ja hedelmiä

10.00–11.00 "Sinulle on viesti... säveltäjältä"
Mitä kaikkea sisältää musiikin notaatio – työkalut viestin lukemista varten: nuottien arvot ja korkeus, aritikulaatiomerkit, esitysmerkinnät, taustatiedot;
Grazyna Gebert, viulutaiteilija ja -pedagogi, Parlando-musiikkisanakirjan tekijä

11.00–11.30 Pilates-Strings, Somatic Pilates -ohjaaja Heidi M. Mantere

11.30–12.00 “Siivouskomerosta kansainväliseksi toimijaksi – Nuottikauppa Ostinaton tarina ja toiminta”; Arna Bertin ja Pia Antikainen

12.00–12.30 Kahvi ja pulla

12.45–14.00 Konsertti
Music Institute United Ensemble, ohj. Lucia Nakova-Haikarainen
EMO violas, opet. Tarja koskinen ja Pirkko Simojoki
Total Cello Fresh, opet. Hannu Kiiski, IHMO bass, opet. Tarja Nyberg

• • •

JOUHITUS • Mayim Alpert jouhittaa Vuorovaikutuspäivien aikana

SOITTIMET • Toonikan jousisoitinliike jousisoitinten edustus

NUOTTIMYYNTI • Ostinato Oy
Nuottiesittelymahdolliset nuottitoiveet voi varata jo etukäteen: ostinato.fi

OSALLISTUMISMAKSUT
• Jäsenet: 100 euroa (2 päivää); 70 euroa (1 päivä)
• Opiskelijat: 50 euroa (2 päivää); 30 euroa (1 päivä)
HUOM! SibA:n, Metropolian ja Tampere amk:n opiskelijat vapaa pääsy (nimen täytyy olla nimilistalla ja ilmoitettu ennakkoon)
• Eläkeläisiltä ei peritä osallistumismaksua
• Ruokailu on kaikille omakustanteista; kahvit tarjoaa SJO
• Ilmoittaudu **15.2.2018 alkaen** verkkosivuillamme **estafinland.fi**
• Suorita maksu **15.3.2018 mennessä** tilille Nordea **FI83 1023 3000 2404 52**
HUOM! Viestikenttään osallistujan nimi ja sähköpostiosoite / Vuorovaikutuspäivät 2018

RUOKAILU
• Lounaskartta (omakustanteinen)

MAJOITUS
• Osallistuja valitsee, varaa ja maksaa majoituksen itse

Vuosikokouskutsu
Suomen jousisoitinopettajat ry

Aika: 7.4.2018 klo 16.00
Paikka: Wegelius-sali, Sibelius-Akatemia
Töölönkatu 28, 00251 Helsinki

Seuraavat SJO–Vuorovaikutuspäivät :
9.2.2019 Espoon musiikkiopisto, Espoo
8.–9.2.2020 Lapin musiikkiopisto, Rovaniemi
3.–7.8.2021 ESTA Helsinki 2021

Virtuaaliorkesteri oppilaan kotona

Viulunsoiton opettaminen on ollut soitonopiskeluni alkuajoista toiveammattini. Toimittuani soitonopettajana usean vuosikymmenen ajan olen kokenut parhaat hetket yhteissoittoa ohjatessani. Työni on tehnyt mieluisaksi se, että oppilaat näyttävät pitävän orkesteriharjoituksista ja yhdessä esiintymisestä.

Olen kuitenkin pohtinut keinoja myös kotiharjoittelun määrän lisäämiseksi ja laadun parantamiseksi. Päällimmäinen johtopäätökseni oli, että soitettavien kappaleiden tulisi vastata oppilaiden musiikkimakua, kuulostaa hyvältä ja niissä pitäisi olla heidän taitotasoonsa sopivia haasteita. jotta vältytään toisaalta väärien nuottien pelolta, toisaalta liian helppojen kappaleiden aiheuttamilta turhautumisilta. Lisäksi soitto-osuuksissa pitäisi olla ”koukuttavia” rytmisiä tai soittoteknisiä ideoita. Soitto-osuuksien tulisi olla melodisesti loogisia ja otteiden idiomaattisia eli ”käteen sopivia”. Soittajilla tulisi olla myös keinoja selvittää, harjoittelevatko he oikein, ja kuinka korjata virheet.

Soiva Partituuri virtuaaliorkesterina

Yhteissoiton ohjaamisen lisäksi pidän paljon sovitusten ja orkesterietydien tekemisestä. Osa materiaalistani löytyy *ScoreExchange* -sivultani: https://www.scoreexchange.com/profiles/6589. Voidakseni antaa siistejä nuotteja oppilailleni aloin käyttää nuotinkirjoitusohjelmia ja huomasin pian että näiden partituurien playbackia voi käyttää paitsi virheiden tai huonojen ratkaisujen havaitsemiseen ja niiden korjaamiseen kuuntelun avulla, myös opetustarkoitukseen harjoittelua tukevana *Soivana Partituurina*.

Oppilas voi harjoitella omaa soitto-osuuttaan orkesteritaustan tukemana, soittaa virtuaaliorkesterissa. iPadien yleistyessä olen pyytänyt oppilaita lataamaan laitteelleen *AvidScorch* -sovelluksen, jolla sähköpostissa lähetetyn *Sibelius*-nuotinnusohjelmalla kirjoitetun nuotin soittaminen onnistuu hyvin. Sovellus maksaa alle kaksi euroa ja on helppo oppia ja se toimii moitteettomasti. Yhdessä Sibelius-nuotinnusohjelman kanssa sovellus on erinomainen työkalupaketti omia materiaaleja käyttävälle opettajalle.

Esimerkkinä pedagogisista sävellyksistäni on *Tenavatango* (Toddlertango). Se on tarkoitettu rytmisen napakkuuden ja soivan näppäilytavan harjoittamiseksi. Playbackissa musiikin etenemistä voidaan seurata kursorin tuella, jolloin musiikin ajassa etenevä ominaisuus korostuu. Olen käyttänyt soivaa taustaa harjoittelun tukena yli viisitoista vuotta ja menetelmä toimi hyvin myös erilaisen oppijan opetuksessa.

Orkesteriharjoituksissa sukellettiin ”sävelkylpyyn”: kun uuden nuotin sävellaji, jousitustavat, soolot ym. yksityiskohdat oli selvitetty, kuunneltiin kappale playbackina ja lopuksi soitettiin *Soivan Partituurin* mukana. Sävelkylvyssä oli olennaista, että orkesteriharjoituksen tapaan soitossa pyrittiin pysymään ryhmän mukana soittoa keskeyttämättä. Epäselvyydet ja virheet hoidettiin huolellisesti jälkikäteen.

Tämän harjoitustavan tarkoituksena oli muusikkoudelle ominaisen joustavuuden ja havaintokyvyn laajuuden kehittäminen. Soittamaan opitaan soittamalla (”sormet savessa”, *learning by doing*). Voit ladata videoinnit *Soivan Partituurin* käytöstä opetuksessa ja eräitä tutkimustuloksia www-osoitteesta **https://drive.google.com/file/d/1mrftbp4y0O0U2F0rDyrthMX9XxPtf1uU/view?usp=drive_web**

*Soivan Partituuri*n ansiosta yhteissoittoryhmien ohjelmistot kasvoivat voimakkaasti. Nuottien pänttäämisen asemesta ehdittiin tehdä monenlaisia harjoituksia: yhtenäinen jousenkäyttö, rytmit, nyanssit ja intonaation harjoitteleminen asteikkokaanoneiden avulla. Näin harjoittelutilanteessa voitiin siirtyä nopeasti ylemmälle pedagogiselle tasolle: musiikkityylin ja yhtenäisen soittotavan löytämiseen ja vaikkapa myös esiintymiseen liittyvien käytäntöjen selvittämiseen.

Soiva Partituuri -menetelmän testaaminen

Positiivisten kokemusten rohkaisemana testasin *Soiva Partituuri* menetelmää koeasetelmassa, jossa ensimmäisen ja toisen perustason vihtiläiset jousisoitinoppilaat opettelivat yhteissoittokappaleiden soitto-osuuksia. Koeryhmä harjoitteli soivan taustan tuella ja kontrolliryhmä ilman sitä. Kaksi musiikkiopiston viulunsoiton opettajaa arvioi soittoa numeerisesti videolta ennen ja jälkeen neljän viikon harjoittelujaksoa.

Testitulosten mukaan soivan tuen avulla harjoitelleet ryhmät oppivat paremmin hahmottamaan musiikin tyyliä, tunnelmaa ja kokonaismuotoa. Huomionarvoinen havainto oli, että kun harjoiteltava soitto-osuus oli kamarimusiikkikappaleen päämelodia, musiikillisen kommunikaation kyky, eli taito johtaa ryhmää soittaen, parani soivaa taustaa käyttäneessä ryhmässä huomattavasti enemmän kuin toisessa ryhmässä. Tulos oli tilastollisesti erittäin merkitsevä.

Vaikka vasemman käden tekniikka ei hyötynyt soivasta taustasta, toisen perustason oppilaiden kyky toteuttaa laulavaa jousitapaa ja äänen sävyttäminen jousitekniikan avulla parani soivan taustan tuella huomattavasti paremmin kuin ilman sitä. Barokkityylisen kappaleen säestävää soitto-osuutta opeteltaessa terassidynamiikan havaitseminen ja toteuttaminen sekä nuotinluku kehittyivät soivan taustan ryhmässä toista ryhmää paremmin. Osittain testaustulokset olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Väittelin syksyllä 2016 edellä esittelemistäni aiheista otsikolla: *Enjoy Playing! Introducing a new technology-based together playing approach to complement traditional teaching in music schools. A study of an audio supported practice aid for first and second grade string instrument students.* Linkki väitöskirjaani: **https://helda.helsinki.fi/handle/10138/164572**

Musiikin sisällöllinen ymmärtäminen tukee oppimista

Soiva tausta näyttäisi tukevan kuuntelun kautta ”musiikillisen kartan” hahmottamista. Harmonian prosessit antavat musiikin rakenteita koskevia viitteitä, kertovat milloin ollaan tulossa musiikilliselle väliasemalle tai päätepysäkille. Kuuntelun vahvistaessa tonaliteetin havaitsemista aavistetaan mahdollisesti myös melodian etenemissuunta, mikä tukee ennakoivaa soittotapaa ja nuotinlukua. Ennakointi puolestaan luo pohjan nopealle ja virheettömälle oppimisprosessille, ”virheet vältetään etukäteen”.

Musiikillisen sisällön hahmottamisen myötä soittaja valitsee vaistomaisesti soittotapoja jotka korostavat musiikin sisältöä. Näin soittoesityksestä tulee musiikillista viestintää, ja musiikin sanoma on kuuntelijoiden ja muiden soittajien mahdollista vastaanottaa. Esitystilanteessa soittajat luottavat osaamiseensa ja uskaltavat heittäytyä iloisina yhteiseen musisointiin, soittajien ja kuuntelijoiden yhteinen *flow* –tila on silloin löytynyt.

Opettajilla on pedagogiikan asiantuntijoina tärkeä rooli oppimisympäristön kehitystyössä

Oppimisympäristöllä on ratkaiseva merkitys oppimiselle. On luonnollista että musiikinopettajat haluavat kehittää opetustaan, luovat persoonallisen opetustyylinsä, keksivät teknisiä ym. harjoituksia ja etsivät oppilailleen sopivaa ohjelmistoa. Musiikkikasvatusteknologialla on nykyisin tarjolla välineitä kehittää oppimisympäristöä myös uudella tavalla. *Soiva Partituuri* -menetelmä on esimerkki uudesta tavasta toteuttaa kuulopohjaista, kokemuksellista oppimistapaa.

Virtuaaliorkesterin tuominen oppilaan kotiin luo mahdollisuuden yhteistoiminnalliseen oppimiseen: perhe voi kuunnella ja tukea harjoittelua ja arvioida sen sujumista. Koska soittaja pystyy kuuntelun perusteella arvioimaan soittaako oikein ja miten korjata virheet, oppimistapahtumaa voi kuvata myös tutkivaksi ja ratkaisukeskeiseksi oppimiseksi.

Oppimisympäristö uusissa OPSeissa

Musiikkioppilaitoksissa pohditaan parhaillaan, millaisia sisältöjä halutaan uusiin OPSeihin. Annettujen perusteiden valossa esittelemäni kuulopohjainen menetelmä on askel kohti kannustavaa oppimisympäristöä, koska *learning by doing* -oppimistavassa virheet voidaan hyväksyä osana oppimista. Joillekin musikaalisille mutta keskittymättömille ja vilkkaille oppilaille saattaisivat ilmiöpohjaiset menetelmät, joissa soittamaan opitaan soittamalla, sopia paremmin kuin vahvasti nuotinlukuun nojaavat opetustavat. Musiikkikasvatusteknologia tarjoaa sopivia keinovalikoimia myös *erilaisen oppijan* käyttöön. Nopeasti muuttuvassa tietoyhteiskuntatilanteessamme on oppimisympäristön jatkuva kehittäminen *kokeiluprojektien* kautta hyödyllistä tietoa tuottavaa.

On kuitenkin selvää, että teknologian tulee taipua pedagogian käyttöön, ei päinvastoin. Opettaja voi valikoimalla viisaasti luoda monipuolisen oppimisympäristön, joka vastaa parhaimmin hänen pedagogista visiotaan. Lisääntyneiden keinovarojen myötä musiikinopettaja voisi näin kurkottaa kohti arvokkaimpia päämääriä: musiikin tekemisen, opiskelun ja myös opettamisen iloa. •

Pirkko Juntunen

In memoriam – MARIA VERMES

(23.11.1923–10.1.2018)

Maria Vermes (1923–2018) oli unkarilainen viulutaiteilija, orkesterimuusikko ja viulupedagogi. Hän toimi konserttimestarina Hallessa Händel-festivaaliorkesterissa vv. 1957–1971. Lisäksi hän soitti unkarilaisessa harpputriossa. Vuosina 1971–1974 hän toimi opettajana Pécsin musiikkiakatemiassa Unkarissa ja vuosina 1974–1994 professorina Budapestin Franz Liszt -Akatemiassa.

Maria Vermesille on omistettu viulukonserttoja ja harpputrioteoksia, jotka hän on kantaesittänyt. Hän on levyttänyt Händelin Concerto grossot ja useita Händelin oopperoita, joissa hän toimi konserttimestarina ja viulusoolojen esittäjänä.

Vuosikymmenten ajan viulunsoiton opiskelijat ja opettajat ympäri maailman ovat osallistuneet Maria Vermesin mestarikursseille Suomessa, Unkarissa ja useissa keski-Euroopan maissa.

Menin ensi kertaa Maria Vermesin kurssille Juuan musiikkileirille kesällä 1979. Siitä seurasivat lukuisat opintomatkat Budapestiin ja muille Suomen kesäleireille. Kävin viulutuntimatkoilla usean kerran vuodessa, sittemmin otin myös oppilaitani mukaan. Vuodesta 1986 alkaen järjestin 20 kertaa Vermesin mestarikurssin KuulaKamarissa, jossa koko joukko nyt Suomen eturivin muusikoita sai taitavaa, vaativaa – ja lämminhenkistä opetusta. Vähitellen omat oppilaani menivät myös itsenäisesti Budapestiin, jopa pidemmiksi ajoiksi, ja aina keskustelimme Marian kanssa laajasti viulunsoiton opettamisesta ja jokaisen opettamiseen liittyvistä yksityiskohdista.

Vuonna 1997 Maria sanoi yhtäkkiä, että hänen mielestään minun tulisi tehdä viulukoulu. Innostuin, mutta elämä ottikin vallan ja hanke siirtyi. Jokavuotisilla tapaamisillamme kuitenkin keskustelimme aiheesta runsasti ja esittelin hänelle suunnitelmiani saaden välillä kipakkaakin palautetta. Onnekseni sain materiaalini koottua viime kesänä ja elokuussa 2017 matkustin taas kerran Budapestiin upouusi viulukouluni mukanani! Voi miten sitä tutkimme ja taas kerran viulunsoitosta, opettajuudesta, ihmisyydestä ja elämän ihmeistä keskustelimme!

Viimeisen kerran puhuin Marian kanssa puhelimessa torstai-iltana 4.1., vain päivää ennen kuin hänen vointinsa muuttui kriittiseksi. Jälleen kerran kävimme läpi kaikkien yhteisten tuttujemme kuulumiset ja hän lähetti kaikille yhteisesti ja jokaiselle erikseen mitä lämpimimmät terveisensä!

Suruviesti tavoitti minut Marian sisarentyttären kautta 10.1: ”Maria antoi tänään sielunsa takaisin Jumalalle.”

Kiitollisena Marialle opettajana, kollegana ja ystävänä. •

Kirkkonummella 20.1.2018,
Sirkka Kuula

Vuoden 2018 sellouutisia

VI Kansainvälisen Paulon sellokilpailun pääsihteeri Päivi Pousar haastatteli sellotaiteilija, professori Arto Norasta vuoden 2018 sellotapahtumista.

Paulon sellokilpailu on saanut alkukipinänsä Arto Noraksen ideasta, ja yhdessä tarmokkaiden tulisielujen, professori Ahti Tarkkasen ja Paulon säätiön asiamiehen Yrjö Palotien kanssa he perustivat vuonna 1991 Kansainvälisen Paulon sellokilpailun, jonka päärahoittaja on Paulon säätiö. Suomeen tuntui luontevalta perustaa kansainvälinen sellokilpailu, olihan täällä jo Sibelius-viulukilpailu vuodesta 1965. Suomessa järjestetään neljä merkittävää kansainvälistä musiikkikilpailua: Maj Lind-pianokilpailu, Mirjam Helin-laulukilpailu, Jean Sibelius -viulukilpailu ja Paulon Sellokilpailu, kukin kerran viidessä vuodessa.

Mitä hyvää kilpailut tuovat musiikkielämään, ja mitä hyötyä siitä on kilpailijoille itselleen?

”Kilpailut tuovat merkittävällä tavalla esille ja popularisoivat klassista musiikkia suurelle yleisölle. Kansainväliset musiikkikilpailut nostavat yleistä soiton ja musiikintekemisen tasoa ja kirittävät myös osaltaan kansallisten kilpailujemme tasoa. Opettajan kannalta kilpailu on opintoja tehostava; kilpailu edistää oppilaan kehittymistä ja osaamista. Nuorelle kilpailijalle itselleen kilpailun kova paine, paitsi valmentaa kiireiseen konsertointiaikatauluun, tuo myöhemmän elämän realiteetteja esille hyvin varhaisessa vaiheessa. Ennen kilpailujen suursuosion aikakautta soittajat kilpailivat vasta alalle valmistuneina ammattilaisina esim. orkestereiden koesoitoissa. Koko elämä on nykyään hyvin kilpailuhenkistä, ei vain musiikkialalla.”

Mitä erityistä Paulon sellokilpailussa on verrattuna muihin kansainvälisiin sellokilpailuihin?

”Paulon kilpailun ohjelma on erittäin vaativa, mikä karsii kaikkein nuorimmat kilpailijat edes osallistumasta. Kilpailuohjelmassa olevat uudemmat sellokonsertot ovat niin vaativia, etteivät sellistit välttämättä opiskele niitä korkeakouluopinnoissaan ensimmäisinä vuosina. Toinen erityispiirre on mahdollisuus esiintyä täysin vapaavalintaisen resitaalin lisäksi jopa kolmen eri orkesterin solistina. Vuoden 2018 uusi tehtävä sellisteille on johtaa itse orkesteria, solistina, ensimmäisessä finaalissa Tapiola Sinfoniettan kanssa.”

Kertoisitko jonkun anekdootin sellokilpailuista?

”Tämän tositarinan on kertonut minulle alttoviulisti Paul Biss äidistään Raya Garbousovasta. Toisessa Leonard Rose -kilpailussa Washingtonissa tuomariston puheenjohtaja, Raya Garbousova, sai tehtäväkseen puhutella erästä kilpailijaa, joka oli selvästikin jollain vilpillä tullut valituksi kilpailuun, koska tämä oli soittanut niin ilmeisen huonosti 1. erässä. Kilpailija kutsuttiin juryn eteen, ja Garbousova aloittaa: ”On täysin mahdotonta, että te olisitte soittanut Prokofjevin sonaattia nauhalla, jonka olette toimittaneet. Se ei edes ollut esityksenä erikoisen hyvä, mutta kuitenkin siinä määrin hyväksyttävä, että teidät voitiin tähän kilpailuun hyväksyä. Minä en käsitä kuinka te olette voinut tämän tehdä, sehän oli ihan selvä kopio!”. Tähän kilpailija keskeyttää: ‘Niin, rouva Garbousova, se oli kopio teidän levystänne.’ Lisättäköön vielä, että Prokofjevin sonaatti on omistettu Garbousovalle.”

Kun seuraa kansainvälisten musiikkikilpailujen osallistujia, ei voi olla huomaamatta aasialaisten, erityisesti naisten, suurta osuutta. Esimerkiksi 2017 Maj Lind-pianokilpailun kuudesta finalistista kolme oli nuoria korealaisnaisia.

”Aasian musiikkielämää tuntevat sanovat, että tilanne on muuttumassa. Esimerkiksi Koreassa tänä päivänä klassista musiikkia harrastamaan pyrkii jo melkein yhtä paljon poikia kuin tyttöjä. Taustaksi voi kertoa, että Koreassa kuultiin ensimmäinen länsimaisen klassisen musiikin konsertti vuonna 1966. Länsimainen klassinen musiikki on ollut Koreassa aluksi yläluokkainen, erittäin varakkaiden perheiden harrastus, mistä todisteena monen esimerkiksi Eurooppaan tai Amerikkaan opiskelemaan tulleiden nuorten korealaisten huippukalliit

vanhat italialaiset instrumentit. Klassisen musiikin harrastaminen on ollut Koreassa hyvin tyttövaltaista, koska on katsottu, että se on naisille soveltuva ala sekä meriitti aviopuolison hankinnassa, jos haluaa varakkaisiin naimisiin. Yleisesti voi todeta, että aasialaisten opiskelijoiden menestyksen pohjalla on, tietenkin lahjakkuuden lisäksi, erittäin kova työnteko, esimerkiksi pienetkin koululaiset saattavat harjoitella viisi tuntia päivässä.

Olet konsertoinut sekä opettanut Koreassa todella paljon ja monissa eri musiikkikorkeakouluissa.

”Länsimaisen klassisen musiikin historia maassa on lyhyt, mutta tässä ajassa Koreasta on tullut vauras ja menestyvä kulttuurivaltio. Koreassa klassisen musiikin yleisön keski-ikä on alle 30 vuotta, yleisössä on paljon lapsia, ja konserttiyleisö kuuntelee aivan hiljaa.”

Kesällä 2018 Naantalin musiikkijuhlien yhteydessä on mahdollista tutustua menestyksekkään korealaisen sellopedagogin Hyoung Won Changin opettamiseen.

”Tunnen Hyoung Won Changin pitkältä ajalta, ja häntä voi perustellusti kutsua lasten ja nuorten sellistien huippuopettajaksi. Chang tulee Naantaliin pitämään kurssin sellonsoitonopettajille, tai yhtä hyvin muillekin jousisoitinopettajille. Hän tuo mukanaan muutaman lapsiopiskelijan, noin 10-vuotiaita tai nuorempia. Oppilaat eivät ole kurssilla niinkään edistämässä omaa soittotaitoaan, vaan esimerkkinä pedagogeille, kehittämässä heidän pedagogista näkemystään. Tämä ei myöskään ole perinteinen mestarikurssi, vaan pikemminkin pedagoginen workshop, jossa on tarkoitus osallistaa opettajat pedagogiseen keskusteluun ja pohdintaan. On kiinnostavaa päästä näkemään ja pohtimaan, miten juuri joltakin opettajalta tulee osaavia oppilaita, ja nyt on mahdollista päästä näkemään tätä metodia tai opetustapaa. Tälle kurssille osallistuvat opettajat eivät tarvitse mukanaan soittimia. ”

Tätä haastattelua tehtäessä ei Turun sellokilpailu ole vielä alkanut eikä Paulon kilpailun esikarsintaa tehty, joten saamme vielä jännittää tuloksia. Onnea kaikille kilpailijoille! •

Päivi Pousar

Workshop: Hyoung Won Chang

Naantalin Musiikkijuhlien harvinaislaatuisen workshopin vetää arvostettu, korealainen Hyoung Won Chang. Workshopiin osallistuu myös kolme 9–12 -vuotiasta korealaista sellistiä sekä suomalaisia nuoria opiskelijoita.

Workshop on tarkoitettu erityisesti nuorten sellistien opettajille ja järjestetään osana Vallis Gratiae -akatemiaa **7.–11.6.2018 klo 14–17 Naantalin Kuparivuoren koulussa**. Hinta 250 e sisältää workshopin lisäksi pääsyn Musiikkijuhlien konsertteihin ajalla 7.–11.6. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä, lähettämällä yhteystietosi osoitteeseen **info@naantalinmusiikkijuhlat.fi** 2.5. mennessä. Voit majoittua Naantalin Kylpylässä erikoishintaan.

Hyoung Won Chang on erikoistunut opettamaan nuoria, lahjakkaita sellistejä. Chang on opettanut useiden vuosien ajan monissa arvostetuissa korealaisissa yliopistoissa ja toiminut sekä kansainvälisen Tsaikovski-sellokilpailun että Antonio Janigro -sellokilpailun tuomaristossa, joissa hänet on vuosina 1997 (Tsaikovski: paras opettaja) ja 2008 (Janigro: erikoispalkinto). Hyoung Won Chang on valmistunut Soulin yliopistosta ja osallistunut muun muassa Andre Navaran, Arto Noraksen ja Antonio Janigron mestarikursseille. Hän on yksi Korean Sinfoniaorkesterin perustajajäsenistä ja toiminut Soulin Kamariorkesterin soolosellistinä.

Tiedustelut kurssista: Naantalin musiikkijuhlat
info@naantalinmusiikkijuhlat.fi
Toiminnanjohtaja Tiina Tunturi, p. 044-5161718

Yksi Korean tämän hetken suosituimmista opettajista: nuoria, lahjakkaita sellistejä opettamaan erikoistunut Hyoung Won Chang.

Ajatuksia musiikin artikulaatiosta 1700–luvun jälkipuolella

Aiheen esittelyä

Johann Gottfried Walther esittelee täysbarokin esitystavan perustan vuonna 1708 kirjassaan *Praecepta der Musicalischen Composition:*

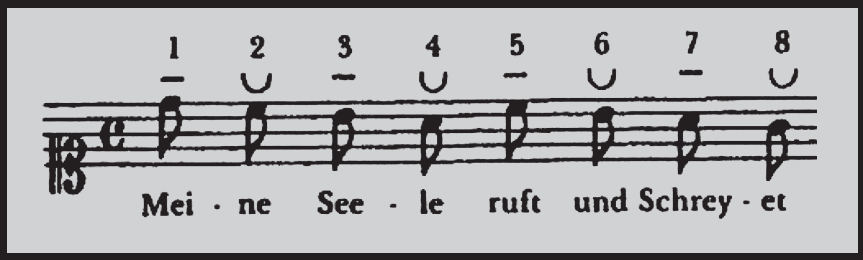

Hän lähtee liikkeelle nuottien epätasaisesta toteutuksesta. Ne on tosin kirjoitettu samannäköisiksi kahdeksasosiksi, mutta parittomilla numeroilla merkityt nuotit tulisi esittää painavampina kuin parilliset. Oppi painotuksista hyödyttää sekä laulajia että instrumentalisteja.

Waltherilla on ollut syynsä esittää asia tällä tavalla. Hänen ohjeistuksensa tuo musiikkiesitykseen ryhtiä, ymmärrettävyyttä ja selkeyttä. Esimerkki ei ole poikkeuksellinen, vaan kertoo 1700-luvun yleisestä käytännöstä. Painotuksista on kirjoitettu tähän tapaan sekä ennen että jälkeen Waltherin. Aiheesta on löydettävissä todella paljon lähteitä; aineisto on niin laaja, että sen sivuuttaminen ei voi tulla kysymykseen vanhan musiikin alkuperäistä esitys-

Viereinen sivu: "Fredrik Suuren Huilukonsertti Sanssoucissa"; Adolph Friedrich Erdmann von Menzelin (1815–1905) vuonna 1852 valmistunut öljymaalaus. Historiamaalauksistaan tunnettu Menzel on sijoittanut "Huilukonserttiin" Fredrik Suuren (huilisti keskellä kuvaa) lisäksi muitakin 1700-luvun hahmoja: cembalon äärellä C. P. E. Bach, äärimmäisenä oikealla Fredrikin opettaja, huilisti ja säveltäjä J. J. Quantz.

tapaa tutkittaessa. Toimiva ja hyvän maun mukainen painottaminen on ollut musiikin esittämisessä tärkeää usealla vuosisadalla.

Viimeisten sadan vuoden aikana tahdin tai musiikin metri ei kuitenkaan ole saanut samalla tavalla huomiota osakseen. Nykyaikaisissa esityksissä painotukset usein vain tulevat jos ovat tullakseen. Joskus vahingossa oikein, välillä huomaamatta aivan hassusti: Niin sanottuja puntteja saatetaan esimerkiksi orkestereissa soittaa aika yllättävissäkin kohdissa. Metrin analysointi tai siitä keskusteleminen ei ole osa 2000-luvun muusikoiden arkista työskentelyä; tasapaksu artikulaatio on tavallinen ratkaisu monessa tilanteessa.

Aksentoinnista kirjoitettaessa tai puhuttaessa kannattaa olla tarkkana muun muassa siksi, että kyse on mitä hienovaraisimmista asioista. Metriset eli grammaattiset aksentit ovat tärkeitä, mutta niitä ei aina tule suinkaan ***tehdä***, vaan niiden tulisi ainoastaan "olla olemassa". Iskuja ei ole tarkoitus häiritsevästi paukuttaa ja silti niiden olemassaolon oikeutukselle löytyy lukuisia perusteita. Painotukset ovat kuin luuranko, jonka varassa musiikkiesitys pysyy kasassa. Monien sävellysten hienostuneisuus, idea ja svengi löytyy erityisen metrin ymmärtämisestä ja varioimisesta. 1700-luvun musiikin moninaisuus on kirjattu tahtilajeihin ja monenlaisten tanssien erityisiin karaktääreihin. Metrin analysoiminen puhaltaa tällaiseen musiikkiin hengen.

Barokista juontava hierarkkinen systeemi oli voimassa pitkään vielä 1800-luvun puolellakin. Sen kyseenalaistajia olivat vasta Franz Liszt ja Richard Wagner. Heidän edustamansa modernimman ajattelun puki virallisesti sanoiksi saksalainen vaikutusvaltainen musiikkiteoreetikko Hugo Riemann (1849–1919).

Radikaalein elementti Riemannin tavassa lähestyä musiikkia oli hänen aikanaan edelleen validin tahtihierarkia-ajattelun hylkääminen. Riemann kumosi traditionaalisen teorian "hyvistä" ja "huonoista" (vahvoista ja heikoista) nuoteista, ja korvasi sen ajatuksellaan siitä että musiikki kehittyy crescendoista ja diminuendoista (tapa ajatella musiikkia kohotahtisesti). Pienimpien musiikillisten solujen määrittelemiseksi hän "keksi" 1880-luvulla kolme käsitettä joille antoi nimitykset

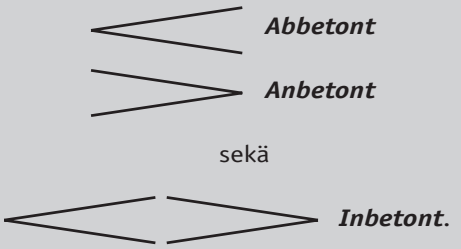

Taide- ja musiikkiestetiikka kokivat huomattavia muutoksia pitkin 1800-lukua. Vuosisadan jälkipuolella romukoppaan sai joutaa hienovaraisesti vaihteleviin artikulaatioihin perustunut idea ns. puhuvasta musiikista. Tuomas-kanttori ja Mendelssohnin mentori Moritz Hauptmann oli siihen 1850-luvulla vielä kuuluisassa oppaassaan pohjannut. Se on käytäntö, jonka kimppuun Riemann käy:

> Riemann haluaa pistää lopullisesti poikki kielen ja musiikin yhteydet. Dynamiikka, agogiikka ja legato ovat hänen mielestään ilmaisun peruspilareita. Virheellisen tavan, toisin sanoen ***artikulaation***, historiallinen syy on poetiikan eli runo-opin soveltaminen musiikkiin. Siis ajatus kielen ja musiikin yhteydestä on Riemannin mielestä ollut väärin aina, kaikkien aikakausien musiikin suhteen.
>
> (Rabbe Forsman 2009)

Riemannin helppotajuiset teoriat ovat aiheuttaneet huomattavaa kallistumaa vanhan musiikin esittämisessä. Hänen kohotahtiajattelunsa on lävistänyt 2000-lukulaisen ajattelun varsin kattavasti. Tämä on tapahtunut siitä huolimatta, että hänen teoriansa eivät tänä päivänä edes ole yleisesti tunnettuja; monet asiantuntijat (niin teoriapuolella kuin vanhassa musiikissakin) ovat ne sivuuttaneet.

Riemann editoi suuren määrän kuuluisia pianosonaatteja (Beethoven, Schubert jne.) oman näkemyksensä mukaisiksi. Hän toivoi että musiikki pyritään aina ajattelemaan kohotahteina.

1. Mozartin sonaatin KV 331 alku Riemannin editoimana:

2. Mozartin alkuperäinen. Ensimmäisissä tahdeissa tahtiviiva määrittää tärkeät impulssit, esitetään ne sitten kuinka lempeästi tai huomaamattomasti hyvänsä. Tällainen oli alkuperäinen barokista periytynyt systeemi:

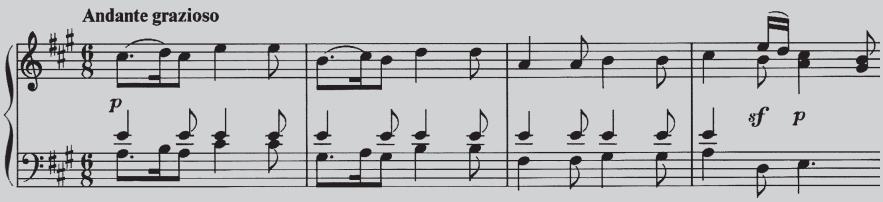

Tässä lyhyessä esittelyssäni vedettiin mutkia tietenkin aika suoriksi. Giovanni Battista Viottin perillisillä (Rode, Kreutzer, Baillot) sekä mm. Momignyllä, Fétis'llä ja Hanslickilla oli kaikilla sormensa pelissä siinä miten klassismin artikulaatiotavoista vähitellen luovuttiin. Prosessi kesti kauan ja siinä vaikuttivat myös nouseva kansallismielisyys, kaksi maailmansotaa, neuvostoliittolainen viulukoulu sekä Karajanin ja *Deutsche Grammophonin* erinomaisesti sujunut levymyynti.

Joka tapauksessa "fraseerauksen" historian aikajanaan tutustuminen on antoisaa ja suosittelen siihen ihan omallakin ajalla perehtymään. Tietoahan on netti pullollaan. Ja hyvin varustetuista kirjastoista löytyy onneksi Leopold Mozartin viulukoulu Leena Siukonen-Penttilän suomentamana. Tiedon hankinnan voi aloittaa sen sivulla 87 mainitusta vetojousisäännöstä:

Ensimmäinen ja tärkein sääntö kuuluukin "...on jokaisen tahdin ensimmäinen nuotti pyrittävä soittamaan vetäen – jopa siinäkin tapauksessa, että olisi soitettava kaksi vetoa peräkkäin." •

Markus Sarantola
alttoviulun äänenjohtaja, Lappeenranta

Kithárasankari poissa moodista

Lauri Toivio

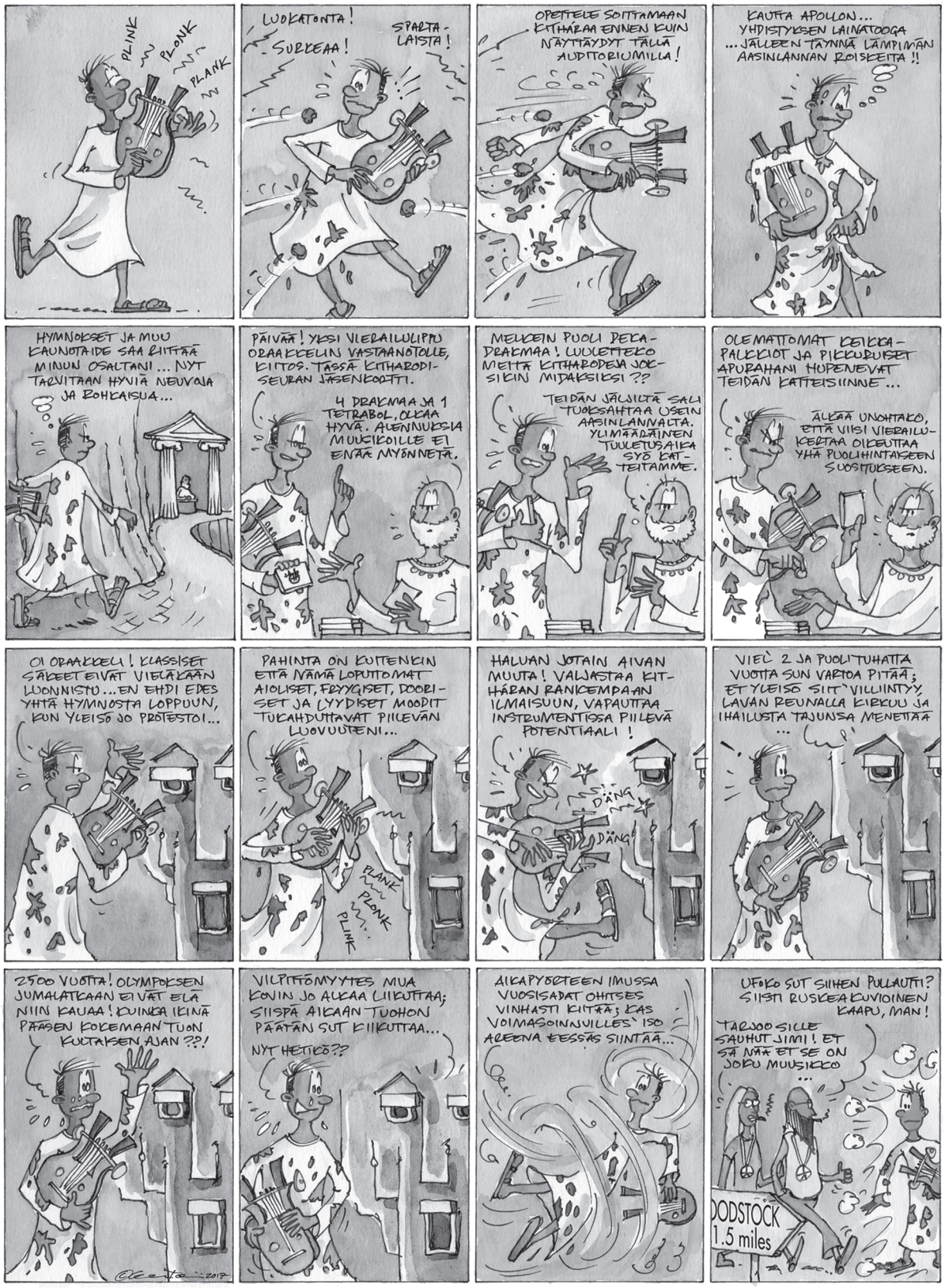

PAULO CELLO

VI Kansainvälinen
Paulon sellokilpailu
14.-25.10.2018

cellocompetitionpaulo.org